

ΣΥΝΗΓΟΡΟΣ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΗ
ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΟ ΑΡΧΗ

Κύκλος Δικαιωμάτων του Ανθρώπου

ΣΥΝΟΨΗ ΠΟΡΙΣΜΑΤΩΝ

ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΠΡΟΣΗΚΟΥΣΑΣ ΣΥΜΜΟΡΦΩΣΗΣ ΜΕ ΑΚΥΡΩΤΙΚΕΣ ΔΙΚΑΣΤΙΚΕΣ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΕΠΑΝΑΚΡΙΣΕΙΣ ΑΞΙΩΜΑΤΙΚΩΝ

ΑΝΑΦΟΡΕΣ:

11810/1999 & 6096/2001 (πόρισμα της 3.10.2001)

158/2002 (πόρισμα της 26.9.2002)

[*Βοηθός Συνήγορος του Πολίτη: Γιώργος Καμίνης, Χειριστής: Μιχάλης Τσαπόγας*]

13365/1999 & 20073/2003 (πόρισμα της 13.5.2004)

[*Βοηθός Συνήγορος του Πολίτη: Ανδρέας Τάκης, Χειριστής: Αλεξάνδρα Δελλή*]

ΜΑΪΟΣ 2005

Με την ευκαιρία της ολοκλήρωσης της διερεύνησης αναφορών σχετικών με επανακρίσεις αξιωματικών του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας, συνεπεία ακυρωτικών δικαστικών αποφάσεων, και τη συνοπτική παρουσίαση των κοινών σημείων που εμφανίζουν οι υποθέσεις αυτές στην Ετήσια Έκθεση του έτους 2004, η ανεξάρτητη Αρχή «*Συνήγορος του Πολίτη*» θεωρεί σκόπιμη τη συγκέντρωση και παρουσίαση των επί μέρους συμπερασμάτων και προτάσεων που διατυπώθηκαν κατά τον χειρισμό των υποθέσεων αυτών. Τη διαμόρφωση του παρόντος κειμένου επιμελήθηκαν οι ειδικοί επιστήμονες Αλεξάνδρα Δελλή και Μιχάλης Τσαπόγας, επί τη βάση των συναφών πορισμάτων και λοιπών συνοδευτικών εγγράφων του Κύκλου Δικαιωμάτων του Ανθρώπου της εν λόγω ανεξάρτητης Αρχής.

Περίληψη

Αξιωματικοί εν αποστρατεία κατέθεσαν αλληπάλληλες αιτήσεις ακυρώσεως σε βάρος όσων κρίσεων του Συμβουλίου Αρχηγών Γενικού Επιτελείου τους αφορούσαν. Οι εν λόγω αιτήσεις ακυρώσεως είχαν ως αποτέλεσμα αλληπάλληλες ακυρωτικές δικαστικές αποφάσεις και ισάριθμες αντίστοιχες κατ' αναπομπήν αποφάσεις ΣΑΓΕ, στις οποίες γινόταν χρήση των ίδιων ακριβώς στοιχείων με τις προηγούμενες, δηλαδή των στοιχείων, των οποίων η χρήση είχε κριθεί παράνομη από το δικαστήριο.

Παρεμβαίνοντας στις υποθέσεις αυτές, ο Συνήγορος του Πολίτη ανέπτυξε την άποψη ότι, σε περίπτωση ακύρωσης και αναπομπής μιάς υπηρεσιακής κρίσης, η διοίκηση μπορεί ν' αναζητήσει νέους λόγους ουσίας, ικανούς να αιτιολογήσουν την εμμονή της στο διατακτικό της ακυρωθείσας κρίσης, αλλά δεν μπορεί να εξαντλεί τη νέα αιτιολογία της σε λόγους, οι οποίοι έχουν ήδη κριθεί ανεπαρκείς από τη δικαιοσύνη. Η διοίκηση οφείλει να κρίνει την αναπεμφθείσα υπόθεση με προσήλωση στους συλλογισμούς επί των οποίων το δικαστήριο στήριξε την ακύρωση, και με τρόπο που να εξασφαλίζει ότι η νέα πράξη δεν πρόκειται ν' ακυρωθεί για τον ίδιο λόγο.

A. Ιστορικό

A1. Αναφορές 11810/1999 & 6096/2001

Υποστράτηγος Στρατιωτικής Δικαιοσύνης εν αποστρατεία, προσέφυγε κατά της πράξης του Συμβουλίου Αρχηγών Γενικών Επιτελείων (ΣΑΓΕ), με την οποία αποστρατεύθηκε για πρώτη φορά κατά τις τακτικές ετήσιες κρίσεις 1984-85. Η εν λόγω πράξη ακυρώθηκε με απόφαση του Συμβουλίου Επικρατείας. Ακολούθησαν έξι κατ' αναπομπήν κρίσεις του ΣΑΓΕ, και αντίστοιχες έξι αποφάσεις του Συμβουλίου Επικρατείας, οι οποίες ακύρωσαν τις πράξεις αυτές λόγω πλημμελούς αιτιολογίας. Σε όσες περιπτώσεις το δικαστήριο έκρινε «*ότι η Διοίκηση αδυνατεί για τρίτη συνεχή φορά να αιτιολογήσει νομίμως την δυσμενή κρίση του αιτούντος*» για τις τακτικές κρίσεις του ίδιου έτους και ακύρωσε τις αντίστοιχες πράξεις ως εκδοθείσες «*καθ' υπέρβαση των άκρων ορίων της διακριτικής εξουσίας της Διοικήσεως*», το ΣΑΓΕ εξέδωσε μεν πράξη, με την οποία έκρινε τον αξιωματικό «*διατηρητέο στο βαθμό του Ταξίαρχου*» για τις τακτικές κρίσεις του έτους αυτού, τον έκρινε όμως και πάλι αποστρατευτέο για τις τακτικές κρίσεις του επομένου έτους, με αιτιολογία πανομοιότυπη εκείνων, οι οποίες είχαν κατ' επανάληψη κριθεί πλημμελείς από το Συμβούλιο Επικρατείας.

Κατόπιν ερωτήματος του Συνηγόρου του Πολίτη, το ΓΕΕΘΑ ισχυρίστηκε ότι «*τα προβαλλόμενα περί κακής χρήσεως της διακριτικής εξουσίας της Διοικήσεως, η οποία ... επιμένει στη δυσμενή κρίση, στηρίζονται σε εσφαλμένη προϋπόθεση, αφού η επίδικη κρίση ... δεν έχει ακυρωθεί καμία φορά, ενώ οι προηγούμενες ακυρωτικές αποφάσεις, τις οποίες επικαλείται ο αιτών, αφορούν κρίσεις προηγούμενων ετών*». Απαντώντας, ο Συνήγορος του Πολίτη επεσήμανε ότι το ΣΑΓΕ φαινομενικώς συμμορφωνόταν με το διατακτικό της δικαστικής απόφασης (αφού αυτό υποχρέωνε το ΣΑΓΕ «*να κρίνει τον αιτούντα, για την επίδικη τακτική κρίση, ως διατηρητέο*»), αλλά στην ουσία την καταστρατηγούσε.

Στη συνέχεια, εκδόθηκε η τελευταία των ανωτέρω επτά δικαστικών αποφάσεων, έτους 2000, με την οποία ακυρώθηκε και πάλι η πράξη του ΣΑΓΕ λόγω πλημμελούς αιτιολογίας (*«η αιτιολογία είναι πλημμελής, διότι οι μνημονευόμενες βαθμολογίες δικαιολογούν, κατ' αρχήν, την κρίση του αιτούντος ως διατηρητέου»*). Έτσι, το ΣΑΓΕ επανέκρινε τον αξιωματικό *«για το έτος 1988-89»*, με ψήφους τρεις έναντι μιάς, ως *«ευδοκίμως τερματίσα[ντα] τη σταδιοδρομία του»*. Το ΓΕΕΘΑ επισήμανε προς τον Συνήγορο του Πολίτη ότι η τελευταία αυτή κρίση βασίζεται σε *«στοιχεία του ατομικού φακέλου που δεν έχουν αποτελέσει αντικείμενο έρευνας και κρίσεως από τον ακυρωτικό δικαστή»*. Πράγματι, τα συγκεκριμένα στοιχεία, προκύπτοντα από Εκθέσεις Ικανότητας των ετών 1970-1973, δεν είχαν, μέχρι στιγμής, χρησιμοποιηθεί από συμβούλια κρίσεως, και συνεπώς δεν είχε δοθεί στη δικαιοσύνη η ευκαιρία να κρίνει αν η επίκληση των στοιχείων αυτών συνιστά νόμιμη αιτιολογία κρίσης. Ωστόσο, κατ' ουσίαν, η επίκληση των συγκεκριμένων στοιχείων ήταν προδήλως καταχρηστική. Το ΣΑΓΕ, αδυνατώντας προφανώς ν' ανεύρει κατάλληλα (δηλαδή μηδέποτε θιγέμενα από δικαστικές αποφάσεις) στοιχεία σε πλέον πρόσφατες Εκθέσεις Ικανότητας, ανέσυρε τα συγκεκριμένα στοιχεία από το απώτατο παρελθόν της σταδιοδρομίας του αξιωματικού.

Για τους παραπάνω λόγους, ο Συνήγορος του Πολίτη διαπίστωσε ότι η σχετική απόφαση ΣΑΓΕ δεν αποτελεί προσηκόνουσα εκτέλεση της αποφάσεως του Συμβουλίου της Επικρατείας, και επεσήμανε ότι η επανάληψη της συγκεκριμένης κρίσης είναι νομικώς δυνατή, ακόμη και χωρίς να προηγηθεί νέα δικαστική απόφαση. Τη σχετική διέξοδο προσφέρει το άρθρο 19 παρ. 4 ν. 2439/96, που παρέχει στον Υπουργό Εθνικής Άμυνας τη δυνατότητα ν' ασκεί αυτεπάγγελτο έλεγχο νομιμότητας με τη μορφή της προσφυγής κατά δυσμενών κρίσεων. Παράλληλα, ο Συνήγορος του Πολίτη εισηγήθηκε την έκδοση εγκυκλίου προς τα συμβούλια κρίσεως για τήρηση της υποχρέωσης συμμόρφωσής τους προς τις ουσιαστικές διαπιστώσεις της δικαστικής απόφασης, καθώς και την πραγματική και αυτεπάγγελτη διενέργεια ελέγχου νομιμότητας από τον Υπουργό, κατά τη διαδικασία του άρθρου 19 παρ. 4 ν. 2439/96, εφ' όλων των αποφάσεων ΣΑΓΕ και λοιπών συμβουλίων κρίσεως που εκδίδονται συνεπεία δικαστικής απόφασης, ούτως ώστε ν' *αναπέμπονται* με υπουργική *«προσφυγή»* εκείνες οι αποφάσεις, οι οποίες επαναλαμβάνουν αυτούσιες τις ακυρωθείσες κρίσεις, αντί να συμμορφώνονται ειλικρινώς προς τις δικαστικές αποφάσεις. Οι εισηγήσεις του Συνηγόρου του Πολίτη δεν έγιναν δεκτές.

A2. Αναφορά 158/2003

Μετά την αποστράτευσή του, κατά τις τακτικές ετήσιες κρίσεις 1989-90, αντιστράτηγος πυροβολικού εν αποστρατεία, κατέθεσε αλληπάλληλες αιτήσεις ακυρώσεως σε βάρος όσων κρίσεων ΣΑΓΕ τον αφορούσαν. Οι εν λόγω αιτήσεις ακυρώσεως είχαν ως αποτέλεσμα αλληπάλληλες ακυρωτικές αποφάσεις του Συμβουλίου της Επικρατείας.

Κατά την πρώτη κρίση, ο αξιωματικός κρίθηκε ως ευδοκίμως τερματίσας τη σταδιοδρομία του, με αιτιολογία αναγομένη σε συγκεκριμένους βαθμούς προσφάτων εκθέσεων ικανότητας. Η κρίση αυτή ακυρώθηκε, με την πρώτη των ως άνω δικαστικών αποφάσεων, διότι *«η αιτιολογία της δυσμενούς κρίσεως δεν είναι νόμιμη, δοθέντος ότι στηρίζεται σε κρίσεις ικανότητας όπου ο αιτών βαθμολογείται με βαθμό ... ο οποίος δεν αποκλείει κατ' αρχήν τον χαρακτηρισμό του ως διατηρητέου, δεν παρατίθεται δε ειδικότερη αιτιολογία, η οποία θα edικαιολογούσε τον, παρά ταύτα, χαρακτηρισμό του ως ευδοκίμως τερματίσαντος τη σταδιοδρομία του»*. Κατά τη δεύτερη κρίση, το ΣΑΓΕ συμπλήρωσε την αιτιολογία προσθέτοντας την εκτίμηση των μελών του Συμβουλίου περί μη καταλληλότητός του. Η κρίση αυτή ακυρώθηκε, με τη δεύτερη των ως άνω δικαστικών αποφάσεων, διότι *«η ως άνω αιτιολογία είναι αόριστη και δεν καλύπτει την απαίτηση του νόμου να μνημονεύονται συγκεκριμένα στοιχεία ... προκύπτοντα από τον ατομικό φάκελο του αξιωματικού Η αιτιολογία αυτή, κατά το μέρος που αναφέρεται αόριστα στην προσωπική αντίληψη των μελών του συμβουλίου, είναι ανεπαρκής, διότι δεν μνημονεύει συγκεκριμένα περιστατικά που να την θεμελιώνουν»*. Κατά την τρίτη κρίση, το ΣΑΓΕ συμπλήρωσε την αιτιολογία προσθέτοντας συγκεκριμένα στοιχεία τα οποία προέκυπταν από εκθέσεις ικανότητας των ετών 1975-81, δηλαδή ανατρέχοντα σε χρονικές περιόδους πολύ παλαιότερες από το υπό κρίσιν έτος. Η κρίση αυτή ακυρώθηκε, με την τρίτη των ως άνω δικαστικών αποφάσεων, διότι, αναγόταν αφ' ενός σε *«βαθμολογία η οποία κατ' αρχήν επιτρέπει την κρίση του ως διατηρητέου και κατά το σημείο αυτό δεν παρατίθεται ειδική περί του αντιθέτου αιτιολογία»*, αφ' ετέρου σε εκθέσεις που *«δεν μπορούν να στηρίζουν την επίδικη δυσμενή κρίση διότι αποτελούν στοιχεία παρωχημένα απέχοντα πέραν της δεκαετίας από την κρίση και δεν συνεπικουρούνται από νεώτερα στοιχεία»*. Επίσης το δικαστήριο έκρινε ότι *«η Διοίκηση υποχρεούται πλέον να κρίνει τον αιτούντα για την επίδικη κρίση ως διατηρητέο στο βαθμό του υποστρατήγου»*, διαγιγνώσκοντας υπέρβαση των άκρων ορίων της διακριτικής ευχέρειας της διοίκησης. Κατά την τέταρτη κρίση, εξαναγκασθέν πλέον να κρίνει τον αξιωματικό, ως διατηρητέο για τις τακτικές κρίσεις 1989-90, το ΣΑΓΕ προχώρησε κατά ένα έτος και τον έκρινε ως ευδοκίμως τερματίσαντα τη σταδιοδρομία του για τις τακτικές κρίσεις 1990-91, επαναλαμβάνοντας, ως αιτιολογία, στοιχεία τα οποία είχαν ήδη χρησιμοποιηθεί अपαράλλακτα σε προηγούμενες κρίσεις και κριθεί ως ανεπαρκή από το Συμβούλιο Επικρατείας, δηλαδή αφ' ενός συγκεκριμένο βαθμό («9») προσφάτων εκθέσεων ικανότητας, μη αποκλείοντα τον χαρακτηρισμό του ως διατηρητέου, αφ' ετέρου στοιχεία του έτους 1975, απέχοντα πέραν της δεκαετίας από την κρίση. Με άλλους λόγους, η μόνη ειδοποιός διαφορά ανάμεσα

στην τέταρτη κρίση και στις τρεις ακυρωθείσες, έγκειται στο ότι εκείνη, πλέον, αφορούσε τις τακτικές κρίσεις του επομένου έτους.

Ο Συνήγορος του Πολίτη, εκτιμώντας ότι ο συνδυασμός των σχετικών πράξεων ΣΑΓΕ δεν αποτελεί προσήκουσα εκτέλεση της εν λόγω ακυρωτικής αποφάσεως του Συμβουλίου της Επικρατείας, απευθύνθηκε στον Αρχηγό ΓΕΕΘΑ (με την ιδιότητά του ως προέδρου του ΣΑΓΕ), και πρότεινε τη διερεύνηση ενδεχομένων νομικών δυνατοτήτων επανάληψης της συγκεκριμένης κρίσης. Στην απάντησή του το ΓΕΕΘΑ ισχυρίστηκε τα εξής: Πρώτον, τα περί κατακερματισμού της κρίσης απαντώνται με τον συλλογισμό ότι «δεν υπάρχει ενιαία κρίση, αλλά διάφορες κρίσεις, ανεξάρτητες και αυτοτελείς, οι οποίες δεν είναι ούτε καν συναφείς, αφού δεν στηρίζονται στα ίδια πραγματικά περιστατικά». Τον συλλογισμό αυτό, ωστόσο, αποδεικνύει προσχηματικό αυτή καθ' εαυτή η πάγια πρακτική του ΣΑΓΕ, το οποίο κρίνει επί τη βάσει πραγματικών περιστατικών, κατά δεκαετίες απεχθόντων από το «έτος» που υποτίθεται ότι αντιστοιχεί στην κρίση. Δεύτερον, τα περί υποχρέωσης της διοίκησης ν' αποφεύγει την επανάληψη αιτιολογίας που έχει ήδη κριθεί ανεπαρκής από το δικαστήριο, παρακάμπτονται με την επίκληση διατάξεων που χορηγούν «στα αρμόδια Συμβούλια Κρίσεων ευρύτατη διακριτική ευχέρεια προς επιλογή για την προαγωγή στους παραπάνω βαθμούς [από του ταξίαρχου μέχρι και του αντιστρατήγου]». Ωστόσο, η διακριτική ευχέρεια όχι μόνο δεν απαλλάσσει από την υποχρέωση αιτιολογίας, αντιθέτως καθιστά ακόμη επιτακτικότερη την υποχρέωση αυτή, προκειμένου να καταστούν ελέγξιμα τα όρια της διακριτικής ευχέρειας, πολλώ μάλλον αφού, και στην προκειμένη περίπτωση, οι ακυρωτικές (και ήδη μη προσηκόντως εκτελούμενες) αποφάσεις αφορούν κρίσεις σ' εκείνους ακριβώς τους βαθμούς. Με άλλους λόγους, η διακριτική ευχέρεια παρέχει στη διοίκηση την ευρύτατη δυνατότητα ν' ανεύρει νέους λόγους ουσίας, ικανούς να αιτιολογήσουν την εμμονή στην κρίση περί αποστρατείας ή μη προαγωγής, αλλά δεν της παρέχει τη δυνατότητα να εξαντλεί την αιτιολογία της σε λόγους οι οποίοι έχουν ήδη στιγματισθεί, από τη δικαιοσύνη, ως ανεπαρκείς. Τρίτον, στα περί παράνομης συνεκτίμησης παρωχημένων στοιχείων του φακέλου, αντιπαρατάσσεται η άποψη ότι «σύμφωνα με τη νομολογία, οι εκθέσεις ικανότητας του κρινομένου ως ευδοκίμως τερματίσαντος τη σταδιοδρομία του ... δεν απαιτείται να έχουν συνταχθεί στον κατεχόμενο βαθμό, αλλά αρκεί να είναι πρόσφατες». Ωστόσο, αυτό ακριβώς το επιχείρημα μόνον εναντίον της πρακτικής του ΣΑΓΕ θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί, εκτός, βεβαίως, αν μπορεί να θεωρηθεί «πρόσφατη» μιά έκθεση ικανότητας του 1975 (όπως η αφορώσα την αποφοίτηση του αξιωματικού από την Ανωτάτη Σχολή Πολέμου) χρησιμοποιούμενη εις βάρος του εν έτει 2002 για τις τακτικές κρίσεις 1990-91.

Πληροφορηθείς, από το ανωτέρω έγγραφο, την εκκρεμότητα νέας προσφυγής του αξιωματικού. ενώπιον του ΣΑΓΕ, ο Συνήγορος του Πολίτη ανέμεινε την εξέταση της προσφυγής αυτής, διαδικασία η οποία, στο μεταξύ, ολοκληρώθηκε με την πέμπτη κρίση: Το ΣΑΓΕ επανέκρινε τον αξιωματικό, εμμένοντας, με ψήφους 5 έναντι 2, στην αμέσως προηγούμενη κρίση «για τους λόγους που αναφέρονται σ' αυτή», επαναλαμβάνοντας την ανάσυρση στοιχείων από το απώτατο παρελθόν του κρινομένου.

A3. Αναφορές 13365/1999 & 20073/2004

Μετά την αποστράτευσή του, ταξίαρχος εν αποστρατεία κατέθεσε αλληπάλληλες αιτήσεις ακυρώσεως σε βάρος όσων κρίσεων ΣΑΓΕ τον αφορούσαν. Οι εν λόγω αιτήσεις ακυρώσεως είχαν ως αποτέλεσμα 5 αλληπάλληλες ακυρωτικές αποφάσεις του Συμβουλίου Επικρατείας, καθώς και μια απόφαση του Διοικητικού Εφετείου Αθηνών.

Κατά τις τακτικές ετήσιες κρίσεις 1982-83, ο αξιωματικός είχε κριθεί προακτός κατ' αρχαιότητα στον βαθμό του συνταγματάρχη, με αιτιολογία αναγομένη «στις χαμηλές του βαθμολογίες σε συγκεκριμένα προσόντα, που προκύπτουν από δύο διαδοχικές σημειώσεις των ετών 1958 και 1965 και στη μειωμένη διοικητική ικανότητά του που οφείλεται στο ότι δεν διοίκησε για αρκετό χρόνο μονάδες εκστρατείας ούτε τακτικό συγκρότημα του όπλου του». Η κρίση αυτή ακυρώθηκε, με την πρώτη των ως άνω δικαστικών αποφάσεων, σύμφωνα με το ακόλουθο σκεπτικό: «η αιτιολογία αυτή είναι παράνομη και δεν μπορεί να στηρίζει τη δυσμενή κρίση του αιτούντος, διότι οι παραπάνω διαδοχικές σημειώσεις είναι παρωχημένες, αφού απέχουν από την επίδικη κρίση 25 και 18 χρόνια, αντίστοιχα, όταν ο αιτών έφερε κατώτερους βαθμούς, ενώ η τοποθέτηση του αξιωματικού σε ορισμένη θέση και η άσκηση από αυτόν ορισμένου είδους καθηκόντων εξαρτάται αποκλειστικά από την Υπηρεσία και η τυχόν παράλειψη αυτής, εφόσον δεν οφείλεται σε υπαιτιότητα του αξιωματικού, δεν μπορεί να έχει δυσμενείς συνέπειες γι' αυτόν». Κατά την κατ' αναπομπή κρίση, το ΣΑΓΕ απέφυγε ν' αναφερθεί ρητώς σε παλαιότερη δυσμενή βαθμολογία, επανέλαβε ωστόσο την εκτίμηση περί «έλλειψης διοικητικής πείρας και ευρείας και ποικίλης επιτελικής πείρας, που οφείλεται στο ότι δεν υπηρέτησε σε επιτελικές θέσεις». Η κρίση αυτή ακυρώθηκε με πανομοιότυπο σκεπτικό της δεύτερης των ως άνω δικαστικών αποφάσεων, ως εξής: «η αιτιολογία αυτή είναι παράνομη και δεν μπορεί να στηρίζει τη δυσμενή κρίση του αιτούντος γιατί η τοποθέτηση του αξιωματικού σε ορισμένη θέση και η άσκηση από αυτόν ορισμένου είδους καθηκόντων εξαρτάται αποκλειστικά από την Υπηρεσία και η τυχόν παράλειψη αυτής, εφόσον δεν οφείλεται σε υπαιτιότητα του αξιωματικού, δεν μπορεί να έχει δυσμενείς συνέπειες γι' αυτόν». Κατά την επόμενη κατ' αναπομπή κρίση, το ΣΑΓΕ κατέφυγε κατ' αρχάς σε αφηρημένες εκτιμήσεις περί των συνολικών στοιχείων που εμπεριέχονται στον ατομικό φάκελο του κρινομένου, αναφέροντας ότι οι εν λόγω εκτιμήσεις απορρέουν από την «προσωπική αντίληψη των μελών του ΣΑΓΕ, ως φυσικών προϊσταμένων του κρινομένου, η οποία έχει

αποφασιστική βαρύτητα» και, στη συνέχεια, παρέθεσε στοιχεία της βαθμολογίας των κρινομένου που ανατρέχουν στην δεκαετία πριν από την αποστρατεία του, καθώς και ακόμη παλαιότερα. Η κρίση αυτή ακυρώθηκε, με την τρίτη των ως άνω δικαστικών αποφάσεων, διότι αφ' ενός, ως «γενική και αόριστη δεν δύναται να στηρίζει την δυσμενή κρίση του αιτούντος», αφ' ετέρου κρίθηκε ως «μη νόμιμη, διότι σε όλα τα προσόντα, στα οποία κατά την προσβαλλόμενη απόφαση υστερεί ο αιτών, όπως προκύπτει από τις σχετικές εκθέσεις ικανότητας αυτός βαθμολογείται με οκτώ, εννέα και δέκα, δηλαδή με βαθμολογία, η οποία θα δικαιολογούσε κατ' αρχήν την κρίση του ως διατηρητέου». Διαπιστώνοντας πλέον την υπέρβαση των άκρων ορίων της διακριτικής ευχέρειας του κρίνοντος οργάνου, το δικαστήριο απεφάνθη ότι «η Διοίκηση εμφανίζεται να αδυνατεί να αιτιολογήσει νομίμως την κρίση της για τρίτη φορά και υπερβαίνει έτσι τα ακραία όρια την διακριτικής της εξουσίας» και ανέπεμψε την υπόθεση στη διοίκηση, ώστε «να κρίνει τον αιτούντα ως διατηρητέο κατά τις τακτικές κρίσεις συνταγματάρχων έτους 1982-1983».

Ακολούθως το ΣΑΓΕ, εξαναγκασθέν πλέον να κρίνει τον αξιωματικό ως διατηρητέο για τις τακτικές ετήσιες κρίσεις 1982-83, προχώρησε κατά ένα έτος και τον έκρινε ως προακτέο κατ' αρχαιότητα για τις τακτικές ετήσιες κρίσεις 1983-84, επικυρώνοντας σχετική απόφαση του Ανωτάτου Στρατιωτικού Συμβουλίου και επικαλούμενο χαμηλή βαθμολογία σε στοιχεία των ετών 1953, 1955, 1957 και 1963, η πλειονότητα των οποίων είχε ήδη χρησιμοποιηθεί απαράλλακτα στην τακτική κρίση του προηγούμενου έτους και είχε ήδη κριθεί ως ανεπαρκής από το Συμβούλιο Επικρατείας. Όπως ήταν αναμενόμενο, η κρίση αυτή ακυρώθηκε από την τέταρτη κατά σειράν απόφαση του Συμβουλίου Επικρατείας, με το σκεπτικό ότι «η αιτιολογία αυτή που αναφέρεται σε παρωχημένα πλέον της δεκαετίας στοιχεία του υπηρεσιακού του φακέλλου και όταν ο αιτών έφερε κατώτερους βαθμούς, ως μη νόμιμη, δεν μπορεί να στηρίζει τη δυσμενή γι' αυτόν κρίση». Κατά την κατ' αναπομπή κρίση, το ΣΑΓΕ ενέμεινε στην αρχική απόφαση «αφού έλαβε υπόψη όλα τα στοιχεία του ατομικού φακέλλου του κρινομένου και εξέτασε περαιτέρω τις ικανότητές του κατά το χρόνο της αρχικής του κρίσης ήτοι στην τακτική κρίση 1983-1984 εξεταζόμενη σε σχέση με τα απαιτούμενα ουσιαστικά προσόντα για την περαιτέρω παραμονή στο στράτευμα ως διατηρητέου όπως αυτά καθορίζονται στις οικείες διατάξεις του Ν.Δ. 178/69», επαναλαμβάνοντας το ήδη ακυρωθέν από προηγούμενη ακυρωτική απόφαση σκεπτικό, ότι «η προσωπική αντίληψη των μελών του Συμβουλίου ως φυσικών προϊσταμένων του κρινομένου, έχει αποφασιστική βαρύτητα». Με την πέμπτη κατά σειράν απόφαση του Συμβουλίου Επικρατείας, η σχετική κρίση ακυρώθηκε «επειδή, η ανωτέρω παρατεθείσα αιτιολογία, η οποία δεν αναφέρεται σε κανένα συγκεκριμένο στοιχείο, στο οποίο να μπορεί να θεωρηθεί ότι το συμβούλιο εβάσισε την δυσμενή κρίση του, είναι αόριστη και ανεπίδεκτη δικαστικής εκτιμώσεως, ενώ κατά το μέρος που αναφέρεται στην προσωπική αντίληψη των μελών του Συμβουλίου είναι ανεπαρκής, διότι δεν μνημονεύει συγκεκριμένα περιστατικά που να τη θεμελιώνουν».

Κατόπιν της δημοσίευσης της ως άνω δικαστικής απόφασης και της υποβολής της σχετικής αναφοράς του αξιωματικού, ο Συνήγορος του Πολίτη απέστειλε προς τον Αρχηγό ΓΕΕΘΑ, ως Πρόεδρο του ΣΑΓΕ, έγγραφο το οποίο κατέληγε ως εξής: «Εάν η επικείμενη, τρίτη κατά σειρά, απόφαση του ΣΑΓΕ στηριχθεί εκ νέου σε παράνομη αιτιολογία, επειδή δεν θα αναφέρονται σε αυτή άλλα συγκεκριμένα στοιχεία, η διοίκηση θα έχει υπερβεί τα άκρα όρια της διακριτικής της ευχέρειας, σύμφωνα με παγία νομολογία του Συμβουλίου της Επικρατείας. Για τον λόγο αυτόν, σας παρακαλώ να μεριμνήσετε, στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων σας, για την ταχεία συμμόρφωση του ΣΑΓΕ προς το δεδικασμένο της υπ' αρ. .../1999 απόφασης του Συμβουλίου της Επικρατείας, δηλαδή την έκδοση απόφασης κατόπιν νέας, νομίμως και επαρκώς αιτιολογημένης κρίσης του αιτούντος». Η Γραμματεία ΣΑΓΕ, διαβεβαιώνοντας τον Συνήγορο του Πολίτη ότι, αυτή τη φορά, η κατ' αναπομπή κρίση ήταν νομίμως και επαρκώς αιτιολογημένη, τον ενημέρωσε για το αποτέλεσμα της, το οποίο κατέληγε και πάλι στην κατ' αρχαιότητα προαγωγή του κρινομένου.

Ωστόσο, όπως προκύπτει από το περιεχόμενο της σχετικής απόφασης του Διοικητικού Εφετείου Αθηνών, δηλαδή της έκτης κατά σειρά δικαστικής απόφασης υπέρ του αξιωματικού (τρίτης κατά σειρά απόφασης για τις τακτικές κρίσεις έτους 1983-84), η αιτιολογία της ως άνω κρίσης περιορίστηκε και πάλι στην παράθεση στοιχείων βαθμολογίας της δεκαετίας πριν από την αποστρατεία του κρινομένου, τα οποία είχαν χρησιμοποιηθεί σε προηγούμενη κρίση και κριθεί ως ανεπαρκή από το Συμβούλιο Επικρατείας. Σύμφωνα με την ακυρωτική απόφαση, «η προαναφερόμενη αιτιολογία της δυσμενούς κρίσης του αιτούντος, ως προακτέου κατ' αρχαιότητα, που στηρίζεται στη βαθμολογία του με 8 και 9 σε ορισμένα ουσιαστικά προσόντα σε τρεις Εκθέσεις Ικανότητας είναι πλημμελής. Και αυτό, γιατί η βαθμολογία του στις παραπάνω Εκθέσεις Ικανότητας με Λίαν Καλώς (8 και 9) θα μπορούσαν να δικαιολογήσουν την κρίση του ως διατηρητέου και κατά το σημείο τούτο δεν παρατίθεται από το Συμβούλιο ειδική περί του αντιθέτου αιτιολογία, βάσει συγκεκριμένων στοιχείων του ατομικού του φακέλλου ή γνωστών στα μέλη του Συμβουλίου από την προσωπική τους αντίληψη». Κατά συνέπεια, διαγιγνώσκοντας για μία ακόμη φορά ότι «δεδομένου ότι η Διοίκηση αδυνατεί για τρίτη φορά να παραθέσει επαρκή αιτιολογία για την ανωτέρω δυσμενή κρίση του αιτούντος, η προσβαλλόμενη απόφαση εκδόθηκε καθ' υπέρβαση των άκρων ορίων της διακριτικής εξουσίας της Διοίκησης», ανέπεμψε την υπόθεση στη διοίκηση, «η οποία είναι υποχρεωμένη πλέον να προβεί στις νόμιμες ενέργειες για την προαγωγή του αιτούντος, αποκλεισμένες πλέον της κρίσης ως προακτέου κατ' αρχαιότητα, αφού, από τα παραπάνω διαπιστώνεται ότι η Διοίκηση δεν μπορεί να αιτιολογήσει την τελευταία αυτή κρίση». Στη συνέχεια, το ΣΑΓΕ αφ' ενός έκρινε τον αξιωματικό ως διατηρητέο στον βαθμό του συνταγματάρχη για τις τακτικές ετήσιες κρίσεις 1983-84, αφ' ετέρου παρέπεμψε στο ΑΣΣ το ζήτημα της κρίσης του «στο βαθμό του Συνταγματάρχη επίσης, για την οφειλόμενη έκτακτη κρίση Μαρ. 1983, για πλήρωση κενών θέσεων

Ταξίαρχων, λόγω κρίσεως και προαγωγής νεωτέρου του». Το ΑΣΣ έκρινε τον αξιωματικό ως ευδοκίμως τερματίσαντα τη σταδιοδρομία του (με ψήφους 7 έναντι 5 προακτέου κατ' εκλογή), παραθέτοντας τα ίδια ακριβώς στοιχεία της βαθμολογίας του σε τρεις Εκθέσεις Ικανότητας, τα οποία είχαν εκτιμηθεί από το Διοικητικό Εφετείο ως ανεπαρκή για να αιτιολογήσουν την αμέσως προηγούμενη δυσμενή κρίση του, προσθέτοντας, αυτή τη φορά, στοιχεία μιας ακόμη Έκθεσης Ικανότητας, στα οποία ο κρινόμενος είχε βαθμολογηθεί με «εννέα» (9). Τα ανωτέρω επικύρωσε πράξη του ΣΑΓΕ με ψήφους 3 έναντι 2, κατόπιν σχετικής ένστασης του κρινομένου. Ο αναφερόμενος ζήτησε την παρέμβαση του Συνηγόρου του Πολίτη προς τον αρμόδιο Υπουργό, ευελπιστώντας σε δικαιότερη μεταχείριση εκ μέρους των αρμοδίων Συμβουλίων Κρίσεως, σύμφωνα προς τις συνταγματικές αρχές της χρηστής διοίκησης και της αποτελεσματικής δικαστικής προστασίας.

Το Υπουργείο Εθνικής Άμυνας απάντησε προσκομίζοντας στοιχεία από τα οποία αποδείχθηκε η προηγούμενη παραίτηση του αναφερομένου από την επιδίωξη δικαστικής προστασίας ως προς την τελική, έκτακτη υπηρεσιακή κρίση του έτους 1983 για πλήρωση κενών θέσεων ταξίαρχων, με την οποία εκείνος κρίθηκε ως ευδοκίμως τερματίσας την σταδιοδρομία του. Έτσι, η συγκεκριμένη υπηρεσιακή κρίση έχει πλέον περιβληθεί το τεκμήριο της νομιμότητας.

Β. Διαπιστώσεις του Συνηγόρου του Πολίτη

Συνοψίζοντας τα κοινά χαρακτηριστικά των ανωτέρω περιπτώσεων, ο Συνήγορος του Πολίτη παρατηρεί ότι οι υποθέσεις αυτές συνήθως αναπέμπονται από τα δικαστήρια ενώπιον των αρμοδίων οργάνων κρίσεως έως και τρεις φορές για κάθε μεμονωμένη κρίση – έως ότου, δηλαδή, διαγνωσθεί από το αρμόδιο δικαστήριο η εκ μέρους των οργάνων αυτών, καθ' υπέρβαση των άκρων ορίων της διακριτικής ευχέρειας, αδυναμία προβολής κάποιας νόμιμης αιτιολογίας της σχετικής δυσμενούς κρίσης, με αποτέλεσμα τη μακροχρόνια παραμονή σε εκκρεμότητα των ζητημάτων υπηρεσιακής καταστάσεως των υπό κρίση αξιωματικών. Εξάλλου, η χρονική καθυστέρηση στην προσήκουσα ρύθμιση των καταστάσεων αυτών εντείνεται περαιτέρω εξαιτίας του ακόλουθου φαινομένου: Κατόπιν της έκδοσης θετικής, πλέον, πράξης υπέρ του κρινομένου για την επίδικη κρίση σύμφωνα με το διατακτικό της σχετικής δικαστικής απόφασης, τα αρμόδια όργανα, καλούμενα να αποφανθούν επί επόμενης υπηρεσιακής κρίσεως του ίδιου αξιωματικού και προκειμένου να στηρίξουν και πάλι τη δυσμενή κρίση τους, παραθέτουν κατά περίπτωση αιτιολογίες, οι οποίες είχαν χρησιμοποιηθεί αυτούσιες σε παλαιότερες δυσμενείς κρίσεις του αξιωματικού αυτού και είχαν οδηγήσει, ως μη νόμιμες, στη δικαστική ακύρωση των σχετικών πράξεων. Συνήθης κατάληξη αυτής της πρακτικής είναι η εκ νέου, κατόπιν αλληπάλληλων ακυρώσεων, διάγνωση εκ μέρους του δικαστηρίου της υπέρβασης της διακριτικής ευχέρειας των οργάνων της διοίκησης και της συναφούς υποχρέωσης έκδοσης θετικής πράξης. Ωστόσο, η εξακολούθηση της ίδιας πρακτικής και στις επόμενες κρίσεις του αξιωματικού, για όσο διάστημα εκείνος συνεχίζει να επιδιώκει την ακύρωση των πλημμελώς αιτιολογουμένων δυσμενών κρίσεών του (ακόμη, δηλαδή, και μετά την πάροδο δεκαετιών από τη χρονική στιγμή κάθε επίδικης κρίσεως) καίτοι τυπικά δεν αποτελεί παράβαση δεδικασμένου λόγω του κανόνα της αυτοτέλειας των οικείων διοικητικών πράξεων, τείνει να καταστήσει άνευ πρακτικού αποτελέσματος τον έλεγχο εκ μέρους του ακυρωτικού δικαστή.

Από την ανωτέρω αλληλουχία αναφορών, ο Συνήγορος του Πολίτη έχει εντοπίσει συγκεκριμένες πάγιες πρακτικές, με τις οποίες τα αρμόδια συμβούλια κρίσεως επιζητούν να εμφανίσουν κάθε κρίση τους ως ουσιαδώς διαφορετική από την αμέσως προηγούμενη, καλυπτόμενα πίσω από τον κανόνα της αυτοτέλειας των διοικητικών πράξεων. Πρώτον, κατακερματίζοντας την κρίση τους κατ' έτη, επαναλαμβάνουν, ενίοτε αυτούσια, την ακυρωθείσα κρίση για τον ίδιο αξιωματικό, με μόνη διαφορά ότι αυτή πλέον αφορά το «επόμενο» έτος. Δεύτερον, ανασύρουν στοιχεία από το απώτατο παρελθόν του φακέλου του κρινομένου αξιωματικού, ουδεμία σχέση έχοντα με το επίδικο «έτος». Τρίτον, επικαλούνται λόγους που δεν συμπεριλαμβάνονταν μεν στην αμέσως προηγούμενη (δηλαδή την τελευταία ακυρωθείσα) κρίση για

το ίδιο έτος, είχαν όμως συμπεριληφθεί σε άλλες παλαιότερες κρίσεις του αξιωματικού και είχαν ήδη κριθεί μη νόμιμοι από το δικαστήριο σε προηγούμενες ακυρωτικές αποφάσεις. Ο κατ' εφαρμογή του κανόνα της αυτοτέλειας των διοικητικών πράξεων κατακερματισμός της κρίσης για κάθε έτος χωριστά, σε συνδυασμό προς το τέχνασμα της απλής επανάληψης της αιτιολογίας που έχει ήδη κριθεί ανεπαρκής, καταστρατηγεί το διατακτικό των δικαστικών αποφάσεων και διαιωνίζει τη διελκυστίνδα μεταξύ των υπηρεσιακών συμβουλίων κρίσεως και ακυρωτικού δικαστή, προσβλέποντας ουσιαστικά στην κόπωση του κατ' επανάληψη δυσμενώς κρινομένου αξιωματικού. Το φαινόμενο της έκδοσης ομοίων, κατ' ουσίαν, διοικητικών πράξεων, παρά τη βεβαιότητα της επικείμενης εκ νέου δικαστικής ακύρωσης, εμφανίζει την εκτελεστική εξουσία ως εμπαιζύουσα τη δικαστική και φαλκιδεύει πλήρως το δικαίωμα δικαστικής προστασίας.

Επί πλέον, η χρήση στοιχείων από παρωχημένες εκθέσεις ικανότητας συνιστά πλημμελή αιτιολογία, σύμφωνα με το σκεπτικό των οικείων δικαστικών αποφάσεων. Παραλείποντας ν' αποτιμήσουν συγκεκριμένες χαμηλές βαθμολογίες του κρινομένου αξιωματικού εντός ευλόγου χρονικού διαστήματος από την καταχώρισή τους, τα συμβούλια κρίσεως δεν δικαιούνται ν' ανασύρουν κατά το δοκούν τις βαθμολογίες αυτές μετά την πάροδο δεκαετιών. Το αρμόδιο συμβούλιο κρίσεως διατηρεί μεν την διακριτική ευχέρεια επιλογής μεταξύ πλειόνων διαθεσίμων στοιχείων, αλλά η αναδρομή σε προδήλως παρωχημένα στοιχεία που δεν συνάδουν προς ανάλογα νεώτερα και η στήριξη της δυσμενούς κρίσης αποκλειστικώς και μόνο στα παρωχημένα αυτά στοιχεία, εκφεύγουν των ορίων της διακριτικής ευχέρειας. Επίσης, όπως έχει ειδικώς κριθεί από τα αρμόδια δικαστήρια, η απλή παράθεση στοιχείων εκθέσεων ικανότητας που καταδεικνύουν απόκλιση από τον απόλυτο βαθμό «δέκα» (10) σε συγκεκριμένα ουσιαστικά προσόντα, δεν αρκεί για να αιτιολογήσει ακαταλληλότητα του κρινομένου προς άσκηση των καθηκόντων του, εφ' όσον η ίδια βαθμολογία (που κυμαίνεται πάντως εντός του «*Λίαν Καλώς*») θα αιτιολογούσε την κρίση του ως διατηρητέου, εκτός εάν παρειθέτο ειδική περί του αντιθέτου αιτιολογία στηριζόμενη σε συγκεκριμένα στοιχεία.

Όπως προελέχθη, η διακριτική ευχέρεια δεν απαλλάσσει από την υποχρέωση αιτιολογίας, αντιθέτως καθιστά ακόμη επιτακτικότερη την υποχρέωση αυτή προκειμένου να καταστούν ελέγξιμα τα όριά της. Η διακριτική ευχέρεια παρέχει συνεπώς στη διοίκηση την ευρύτατη δυνατότητα ν' αναζητήσει νέους λόγους ουσίας ικανούς να αιτιολογήσουν την εμμονή στην κρίση περί αποστρατείας ή μη προαγωγής, δεν της παρέχει όμως δυνατότητα να εξαντλεί την αιτιολογία της σε λόγους, οι οποίοι έχουν ήδη στιγματισθεί από τη δικαιοσύνη ως ανεπαρκείς. Τα συμβούλια κρίσεως επαφίενται, βέβαια, στο γεγονός ότι ο νομολογιακός στιγματισμός της συγκεκριμένης πρακτικής δεν περιέχεται κατά τεκμήριο σε δικαστική απόφαση αφορώσα τον ίδιο αξιωματικό και το ίδιο ακριβώς έτος κρίσης, δηλαδή αποτελεί απλή «*νομολογία*» και όχι δεδικοσμένο. Αυτή η πρακτική χειρισμού των επανακρίσεων, συνεπεία ακυρωτικών δικαστικών αποφάσεων, προδίδει φορμαλιστική και επιφανειακή αντίληψη της υποχρέωσης συμμόρφωσης προς τις δικαστικές αποφάσεις. Συγκεκριμένα, τα συμβούλια κρίσεως περιορίζονται στην ανάγνωση του διατακτικού καθεμιάς ακυρωτικής δικαστικής απόφασης, το οποίο επιτάσσει την αναπομπή για επανάκριση, και απαξιούν ν' αφομοιώσουν τα διδάγματα του σκεπτικού των αποφάσεων αυτών, πολλώ δε μάλλον να λάβουν υπ' όψιν τα κριθέντα σε προηγούμενες ακυρωτικές αποφάσεις ως προς την προσήκουσα εκτίμηση των ίδιων στοιχείων του υπηρεσιακού φακέλου του κρινομένου αξιωματικού. Έτσι επαναλαμβάνουν τη δυσμενή κρίση με αιτιολογία πανομοιότυπη εκείνης, η οποία έχει ήδη κριθεί πλημμελής από τον ακυρωτικό δικαστή.

Το φαινόμενο των αλληπάλληλων ακυρώσεων είναι απότοκο αυτής ακριβώς της φορμαλιστικής αντίληψης. Πραγματικώς προσήκουσα εκτέλεση μιας ακυρωτικής απόφασης

επιτυγχάνεται μόνον όταν η διοίκηση, αντί να καταγίνεται στην αναζήτηση τρόπων επανάληψης του ακυρωθέντος αποτελέσματος, προσεγγίζει την αναπεμφθείσα εκκρεμότητα με προσήλωση στους συλλογισμούς επί των οποίων το δικαστήριο στήριξε την ακύρωση. Με άλλα λόγια, η διοίκηση οφείλει να τάμει την αναπεμφθείσα υπόθεση με τρόπο που να εξασφαλίζει ότι η νέα πράξη δεν πρόκειται ν' ακυρωθεί για τον ίδιο λόγο. Παράλληλα, η εκ μέρους των αρμοδίων οργάνων των ενόπλων δυνάμεων ομοιότητα χειρισμού των εξετασθεισών υποθέσεων ενισχύει, για μία ακόμη φορά, την από μακρού δημιουργηθείσα εικόνα μιας γενικευμένης πρακτικής που διασύρει τις ένοπλες δυνάμεις ως υπότροπες σε έλλειψη στοιχειώδους σεβασμού προς τις δικαστικές αποφάσεις και να δημιουργεί την ψευδαίσθηση ενός δικαστικώς ανελέγκτου στεγανού της δημόσιας διοίκησης. Τα συμβούλια κρίσεως οφείλουν να κρίνουν με βάση την αρχή, ότι η συμμόρφωση της διοίκησης προς τις ακυρωτικές αποφάσεις δεν μπορεί να εξαντλείται σε εικονική επανάληψη διαδικασιών, αλλά πρέπει να εκτείνεται μέχρι της πλήρους και ουσιαστικής εφαρμογής του σκεπτικού των δικαστικών αποφάσεων και, μακροπρόθεσμα, μέχρι της πλήρους αφομοιώσεως των πορισμάτων της νομολογίας, όπως επιτάσσει το άρθρο 50 παρ. 4 του π.δ. 18/1989. Οι επισημάνσεις αυτές αποσκοπούν, πέραν της προάσπισης του δικαιώματος αποτελεσματικής δικαστικής προστασίας των αναφερομένων, στην προστασία του κύρους των ιδίων των ενόπλων δυνάμεων, εν όψει και των ευθυνών που θεσπίζουν οι οικείες συνταγματικές και νομοθετικές διατάξεις.

Αδιαμφισβήτητα, με τη λειτουργία του Τριμελούς Συμβουλίου, το οποίο είναι αρμόδιο να λαμβάνει μέτρα για τη συμμόρφωση της διοίκησης προς τις αποφάσεις της διοικητικής δικαιοσύνης κατ' εφαρμογή των διατάξεων του ν. 3068/2002 και του π.δ. 61/2004, αναμένεται σημαντική περιστολή του φαινομένου διεγκυστίνδας σε βάρος του κρινομένου αξιωματικού, μεταξύ των συμβουλίων κρίσεως και του ακυρωτικού δικαστή. Ωστόσο, πέραν της δια νόμου ανάθεσης κυρωτικών αρμοδιοτήτων στη δικαστική αρχή για την προσήκουσα συμμόρφωση της διοίκησης προς τις δικαστικές αποφάσεις, αλλά και για την αποτροπή του ενδεχομένου επιβολής των σχετικών κυρώσεων σε βάρος των υποχρέων προς συμμόρφωση οργάνων του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας, παρίσταται αναγκαία η εκ μέρους της διοίκησης έγκαιρη λήψη των ενδεικνυόμενων μέτρων.

Δεδομένου ότι το χρονίζον ζήτημα της πλημμελούς συμμόρφωσης των συμβουλίων κρίσεως προς το περιεχόμενο των ακυρωτικών δικαστικών αποφάσεων ουδέποτε αντιμετωπίστηκε αποτελεσματικά, παρά τα επανειλημμένα διαβήματα του Συνηγόρου του Πολίτη ήδη από το έτος 1999 προς τους εκάστοτε διατελέσαντες Υπουργούς Εθνικής Άμυνας, η εν λόγω ανεξάρτητη Αρχή επανέφερε το ζήτημα στον νυν Υπουργό, προσβλέποντας στην εφεξής απομάκρυνση των αρμοδίων οργάνων του Υπουργείου από πρακτικές που πλήττουν τη συνταγματική νομιμότητα, παραθέτοντας για μία ακόμη φορά τα γενικότερα προβλήματα που ανακύπτουν κατά το στάδιο της επανάκρισης των δυσμενώς κριθέντων αξιωματικών. Το εν λόγω διάβημα έλαβε χώρα ενόψει δημοσιευμάτων στον ημερήσιο Τύπο, τον Απρίλιο 2004, τα οποία ανέφεραν την ύπαρξη εντολής του αρμοδίου Υπουργού προς τους Αρχηγούς των Γενικών Επιτελείων και τα αρμόδια συμβούλια κρίσεως, περί της αναγκαιότητας υιοθέτησης των πορισμάτων της νομολογίας των δικαστηρίων, κατά το στάδιο της επανάκρισης των συναφών υποθέσεων συνεπεία ακυρωτικής δικαστικής απόφασης. Ειδικότερα, όπως το περιεχόμενο της εντολής παρουσιάστηκε στον ημερήσιο Τύπο και περιήλθε σε γνώση της ανεξάρτητης Αρχής, επισημάνθηκε προς τα αρμόδια όργανα κρίσεως η υποχρέωση ταχείας συμμόρφωσης προς τις ακυρωτικές δικαστικές αποφάσεις. Περαιτέρω, πλέον της άμεσης, τυπικής, ανταπόκρισης των οργάνων κρίσεως προς το εκάστοτε ακυρωτικό δεδικασμένο, ως προς το ζήτημα της προσήκουσας εκφοράς υπηρεσιακής κρίσεως διατυπώθηκε σύσταση αποφυγής αιτιολογήσεων κατά το στάδιο της κατ' αναπομπήν επανάληψης της σχετικής διαδικασίας που αντιβαίνουν στην παγίως διαμορφωθείσα νομολογία του Συμβουλίου της Επικρατείας και των λοιπών διοικητικών

δικαστηρίων, ώστε να μην δημιουργείται πρόσθετος φόρτος εργασίας των αρμοδίων δικαστηρίων και περιττή οικονομική και ψυχική επιβάρυνση των εμπλεκόμενων αξιωματικών.

Ο Συνήγορος του Πολίτη εξετίμησε ότι ως άνω παρασχεθείσες οδηγίες θα μπορούσαν να συνεισφέρουν ουσιωδώς στην εκ μέρους των οργάνων κρίσεως εμπέδωση της συνταγματικής αρχής του κράτους δικαίου, όπως αυτή εξειδικεύεται με τις εγγυήσεις της ταχείας, πλήρους και αποτελεσματικής δικαστικής προστασίας και την αρχή της χρηστής διοίκησης. Παράλληλα, όσον αφορά τις ήδη εκδοθείσες δυσμενείς πράξεις των αρμοδίων συμβουλίων κρίσεως που ελήφθησαν κατά παράβαση της υποχρέωσης σεβασμού των πορισμάτων της νομολογίας και, ειδικότερα, ως προς τις πράξεις εκείνες που περιέχουν αιτιολογία ήδη κριθείσα ως παράνομη σε προηγούμενες ακυρωτικές αποφάσεις αφορώσες τον ίδιο κρινόμενο αξιωματικό, ο Συνήγορος του Πολίτη πρότεινε να εξετασθεί η δυνατότητα αυτοδίκαιης ανάκλησής τους, εκ μέρους των οργάνων που τις εξέδωσαν, και επανάληψης της διαδικασίας κρίσης σε συμφωνία, πλέον, προς το περιεχόμενο των προηγούμενων συναφών δικαστικών αποφάσεων.

Εν όψει ωστόσο του γεγονότος, ότι ουδέποτε ελήφθη ως σήμερα έγγραφη θέση επί του περιεχομένου των εγγράφων του Συνηγόρου του Πολίτη, με τα οποία ζητήθηκαν πληροφορίες περί του αν έλαβαν χώρα κατά το διαρρεύσαν χρονικό διάστημα συγκεκριμένες ενέργειες προκειμένου να διασφαλιστεί η εκ μέρους των εμπλεκόμενων υπηρεσιακών οργάνων προσεκτική τήρηση των οδηγιών του Υπουργού και των υποδείξεων της Αρχής, και παρά την εν τω μεταξύ δημοσιοποίηση των ανωτέρω ζητημάτων στην ετήσια έκθεση του έτους 2004, προτείνεται η ανάρτηση του παρόντος κειμένου στην ιστοσελίδα της Αρχής και η περαιτέρω ειδική γνωστοποίησή του σε αρμόδιους πολιτειακούς φορείς.

Ανδρέας Τάκης
Βοηθός Συνήγορος του Πολίτη